

Vergaderjaar 2019–2020

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 822

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN
KLIMAAT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juli 2020

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Energieraad die op 15 juni 2020 onder Kroatisch voorzitterschap plaatsvond middels een videoconference.

Tijdens de informele Energieraad werd van gedachten gewisseld over herstel in het kader van de Europese Green Deal en de rol van innovatieve technologieën.

Tevens heeft de Commissie kort stilgestaan bij de voortgang van haar werkprogramma, waaronder de voortgang van de Integrale Nationale Klimaat- en Energieplannen en de aankomende strategieën op systeemin-
tegratie en waterstof, Renovation Wave, hernieuwbare energie op zee en de herziening van de TEN-E verordening.

Daarnaast heeft de Commissie op verzoek van Litouwen een toelichting gegeven over de stand van zaken rondom een Wit-Russische kerncentrale. Ook heeft Duitsland een presentatie gegeven over haar prioriteiten tijdens het aankomend Duitse voorzitterschap.

In de week na de Energieraad videoconference zijn de Raadsconclusies over de Europese reactie op de COVID-19 pandemie in de Europese energiesector, genaamd «Road to recovery», middels een schriftelijke procedure aangenomen. Onderaan het verslag treft u daarover meer informatie.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes

Presentatie Europese Commissie

De Commissie opende de Raad met een pleidooi voor hoe fondsen onder het voorgestelde Herstelplan zouden kunnen worden ingezet voor de energiesector, door projecten te financieren voor energieopslag, hernieuwbare energie, waterstof en de afvang en opslag van CO₂ (CCS). Ook benadrukt de Commissie dat de financiering in Horizon Europe moet worden ingezet in de digitale en groene transitie. Ten slotte zal de nieuwe Hydrogen Alliance volgens de Commissie een belangrijke rol spelen voor het in kaart brengen van waterstofprojecten.

Herstel in het kader van de Europese Green Deal en de rol van innovatieve technologieën

Gedachtenwisseling

De Raad heeft gesproken over het herstel in het kader van de Europese Green Deal en de rol van innovatieve technologieën in dat herstel. Het Kroatische voorzitterschap vroeg de lidstaten welke investeringen zij in de komende twee jaar hebben voorzien ten behoeve van het halen van de klimaatdoelen van 2030, mede in de context van het herstel na COVID-19. Daarnaast vroeg het Kroatische voorzitterschap lidstaten om aan te geven welke uitdagingen zij zien tijdens dat herstel, met name gericht op het herstellepakket van de Commissie, en welke elementen lidstaten daarin verder essentieel achten voor het herstelproces.

Als reactie op de eerste vraag gaven veel lidstaten aan dat Europese financiering in het voorgestelde Herstelfonds een grote rol moet spelen in het herstel van de energiesector. Nederland heeft ingebracht dat een inhoudelijke discussie over het herstelplan in de eerste plaats in de context van de gesprekken over het MFK gevoerd moeten worden. Een aantal Oost-Europese lidstaten bepleit een bredere reikwijdte van het Just Transition Fund (JTF), waarbij ook gekeken zou moeten worden naar vervangende energieprojecten om de uitfasering van kolencentrales te ondersteunen. Deze lidstaten verwezen daarbij naar de tijdelijke rol van aardgasprojecten. Een klein aantal lidstaten benadrukte de rol van nucleaire energie.

Enkele lidstaten, waaronder Nederland, gaven aan dat investeringen moeten aansluiten bij de Integrale Nationale Energie- en Klimaatplannen (INEKs), om de 2030 doelen te halen en op koers te blijven voor het doel van klimaatneutraliteit in 2050. Een aantal lidstaten wees op het belang van CO₂-beprijzing om een gelijk speelveld te creëren voor schone energie ten opzichte van fossiele energie.

In het kader van het herstel wijzen lidstaten op het belang van de aankomende strategie voor hernieuwbare energie op zee van de Commissie. Deze strategie is relevant voor lidstaten met windparken op zee, maar ook andere innovatievere vormen van hernieuwbare energie op zee (zoals getijdenenergie en zonneparken op zee) werden genoemd. Een enkele keer werd het hergebruik van oude olie- en gasplatforms voor hernieuwbare projecten op zee genoemd. Verder pleitten enkele lidstaten voor het oprichten van strategische waardeketens voor hernieuwbare energie. Een aantal lidstaten legde daarnaast prioriteit op het vergroten van elektrificatie van de transportsector door e-mobiliteit.

Een aantal lidstaten richtte zich in hun interventie op het belang van energie-efficiëntie, met name in gebouwen. Zij verwachten veel van de

Renovation Wave die de Commissie in september uitbrengt. Ten slotte was er aandacht voor de rol van digitalisering in de energiesector, met name via smart grids.

Een groot aantal lidstaten, waaronder Nederland, benadrukte de rol van waterstof in het economisch herstel. Zij verwelkomen de strategieën voor energie systeem integratie en waterstof die begin juli zullen uitkomen. Meerdere lidstaten, waaronder Nederland, verwezen daarbij naar de politieke verklaring van het Pentalaterale Forum over waterstof die vorige week naar de Europese Commissie is verstuurd. Hierin roepen deze lidstaten onder andere op tot een regelgevend kader voor waterstof op EU-niveau om de Europese interne markt voor waterstof te bevorderen. Deze verklaring is zowel schriftelijk als tijdens de videoconferentie gesteund door nog een aantal landen buiten het Pentalaterale Forum. Andere lidstaten bepleiten ook het belang van een EU-waterstofmarkt, maar zijn van mening dat inspanningen zich uitsluitend moeten richten op groene waterstof (waterstof geproduceerd uit hernieuwbare elektriciteit).

Informatiepunt Update Commissiewerkprogramma

Op basis van de INEKs die door zo goed als alle lidstaten zijn ingediend, is het nu mogelijk voor de Commissie om een eerste analyse te doen. De volledige analyse volgt in september, met in oktober een analyse op lidstaatsniveau als onderdeel van het Commissierapport over de staat van de energie-unie.

Op basis van de voorlopige analyse kan de Commissie de volgende voorlopige conclusies trekken. Het verwachte hernieuwbare energie-aandeel op EU-niveau is 33% – 33.7% in 2030, waardoor de EU op koers ligt voor het behalen van het 32% hernieuwbaar doel op EU-niveau. De Commissie waarschuwt voor mogelijke vertraging door COVID-19 en daarom is het volgens de Commissie zeer belangrijk om vast te houden aan projecten uit de INEKs.

Voor energiebesparing is er nog een tekort voor het doel van 32,5% op EU-niveau: een tekort van 3% voor het primaire energiebesparingsdoel en 3,2% voor het finale energiebesparingsdoel. De Commissie ziet vooral potentieel in energiebesparing bij gebouwen en ziet een belangrijke rol weggelegd voor de Renovation Wave om dit gat te dichten. De Commissie roept lidstaten op om hun lange-termijn strategie voor renovatie in te dienen. Nederland heeft dit reeds gedaan.

Verder heeft de Commissie bevestigd dat zij ernaar streeft om de energie-initiatieven onder de Green Deal zonder vertraging uit te brengen, omdat deze van belang worden geacht voor het economisch herstel. Het gaat om de volgende initiatieven: waterstof- en energie systeem integratie strategieën (juli), Renovation Wave (september), strategie hernieuwbare energie op zee (oktober) en herziening TEN-E verordening (november/december). De Europese Commissie acht het nieuwe Strategic Investment Facility (binnen InvestEU) uit het voorgestelde herstelplan belangrijk om de waardeketen van hernieuwbare energie te versterken.

Update Wit-Russische kerncentrale

Litouwen sprak tijdens de videoconferentie haar zorgen uit over de veiligheidssituatie van de Wit-Russische kerncentrale «Astravets». Litouwen vroeg de Commissie om namens de EU een sterk politiek signaal af te geven aan Wit-Rusland om deze zo snel mogelijk alle aanbevelingen uit de Europese stresstest door te laten voeren.

De Commissie gaf aan nog geen formele reactie te hebben gekregen op een brief van maart jl. aan Wit-Rusland. Daarin heeft de Commissie gevraagd naar de voortgang van de te implementeren veiligheidseisen. De Commissie richt in samenwerking met de Europese organisatie voor toezichthouders voor nucleaire veiligheid (ENSREG) zogenoemde review teams op, die op korte termijn kunnen worden ingezet voor controle ter plekke. Verder zal er op korte termijn een workshop georganiseerd worden over mogelijke toetreding van Wit-Rusland tot de «emergency systems». De aanbevelingen moeten eind dit jaar geïmplementeerd zijn.

Informatiepunt: prioriteiten inkomend Duits voorzitterschap

Duitsland gaf tijdens de videoconference een presentatie over de prioriteiten voor haar aankomend voorzitterschap. Duitsland beschouwt COVID-19 als grootste uitdaging tijdens haar voorzitterschap en zet vol in op afronding van de MFK-onderhandelingen inclusief het Strategic Investment Facility. Het Duitse Voorzitterschap bereidt zich voor op de energie-gerelateerde initiatieven onder de Green Deal, waaronder een gedachtewisseling over energie systeem integratie, waterstof, en hernieuwbare energie op zee. Verder zet het Duits Voorzitterschap in op de volgende werkstromen:

- 1) een «EU enabling framework» voor grensoverschrijdende handel in elektriciteit uit wind op zee en andere hernieuwbare bronnen. Raadsconclusies over de Commissiestrategie voor hernieuwbare energie op zee zijn voorzien tijdens de Energieraad op 14 december a.s.;
- 2) het creëren van een regelgevend kader voor waterstof, vooral van hernieuwbaar, inclusief een mondiale aanpak. Duitsland heeft een discussie voorzien met experts en de industrie tijdens een high-level conference op 5 oktober a.s.

Raadsconclusies aangenomen middels schriftelijke procedure na afloop Energieraad videoconference

In de week na de Energieraad videoconference zijn de Raadsconclusies over de Europese reactie op de COVID-19 pandemie in de Europese energiesector, genaamd «Road to recovery», middels een schriftelijke procedure aangenomen.¹ De conclusies bevatten de voor het Kabinet belangrijke verwijzingen naar het doel van klimaatneutraliteit in 2050 in de EU en waterstof. Daarnaast bevatten ze de voor het Kabinet belangrijke verwijzingen naar de geplande Europese strategieën voor energiesysteemintegratie en waterstof die 8 juli gepubliceerd zullen worden en een verwijzing naar de geplande strategie voor hernieuwbare energie op zee die in oktober verwacht wordt. Hiernaast verwijzen de Raadsconclusies onder andere naar de centrale rol van de Integrale Nationale Energie- en Klimaatplannen (INEKs), de reeds geplande initiatieven in het kader van de Green Deal, het belang van energie-efficiëntie (met een nadruk op de renovatie van gebouwen), energieopslag, elektrificatie, infrastructurele sleutelprojecten die nodig zijn om de Europese energie- en klimaatdoelen te behalen en het belang van grensoverschrijdende interconnecties en digitalisering.

¹ CM 2661 2020 INIT, <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2020/06/25/response-to-the-covid-19-pandemic-in-the-eu-energy-sector-council-adopts-conclusions/>.